

НОВА ЕВРОПА

Нова Европа

ТАЗИ КНИЖКА СЪДЪРЖА:

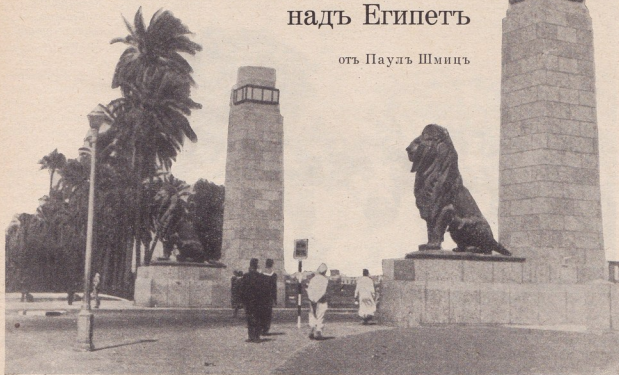
Паул Шмиц: Британският камшик надъ Египет.....	3
К. Овчаров: Отъ утопитѣ на комунизма до болшевишката действителност.....	7
И. Келинг: Германскиѣ катедрали по Рейнъ.....	12
И. Маснак-Царъ: Евреитъ въ Хърватско.....	18
Д-ръ Х. Хартманъ: Победниятъ походъ на стъклото.....	20
Война и изкуство.....	22
Кратки новини.....	23
Нови книги.....	23

Нови студентски вълнения въ Кайро

Британският камшикъ надъ Египетъ

отъ Паулъ Шмицъ

Символъ на насилие.

На голѣмия Нилски мостъ въ Кайро британски львоове олицетворяватъ силата на Англия

Английската насилническа политика въ Египетъ бѣше въведена въ 1869 г. следъ отварянето на Суецкия каналъ. Този каналъ бѣ построенъ противъ стремежитъ и желанията на Англия и, въпрѣки интригите на Лондонъ, отъ французкитъ кръгове, преди всичко, отъ пламенния и енергиченъ Фердинандъ фонъ Лесепсъ.

Англия не направи нищо, за да поощри това голѣмо културно дѣло за едно ново голѣмо свѣтовно съобщително сръдство. Напротивъ, тя направи всичко възможно, за да не се осъществи това дѣло. За англичанитъ не бѣше отъ интересъ да помагатъ за постройката на единъ новъ търговски пѣкъ, който би билъ отъ полза за всички-нации, които упражняватъ корабоплаване. Тѣхъ ги интересуваше изключително егоистичния интересъ, какъ ще запазятъ своя търговски монополъ въ вреда и за смѣтка на другитъ народи.

Обаче, следъ като каналтъ бѣше построенъ между Портъ Саидъ и Суецъ и съ това бѣ създаденъ единъ новъ по-късъ пѣкъ за Итока, английското становище се измени напълно. Английското правителство веднага потърси възможността, това дѣло, построено отъ французъ и египтяни, да го постави подъ английска контрола. При това, въ Лондонъ се схващаше, че една действителна контрола надъ канала може да се постигне, ако каналтъ стане притежание само на Египетъ, къмъ което е била насочена английската политика, както посочи крайниятъ резултатъ още въ самото начало при

отварянето на канала, въпрѣки взаимнитъ гаранции по между имъ.

Първата стъпка за използуването на Египетъ въ тая насока и за домогването до контролата на канала е станала на финансова основа. Хедифъ Исмаилъ, който бѣ изразходвалъ за поддържането на своя животъ грамадни суми и който бѣ потърсилъ чуждестранни кредити за финансирането на своитъ нужди, въ 1875 г. дойде до идеята, че, за да отстрани своето финансово затруднение, трѣбваше да продаде своя дѣлъ отъ акциитъ въ Суецкия каналъ. За това негово намѣрение английската тайна служба бѣше се осведомила и бѣ уведомила Лондонъ. Тогавашниятъ английски министъръ-председателъ, еврейнитъ Дизраели, безъ знанието на парламента, влѣзе въ преговори съ хедифъ Исмаилъ и осигури за английското правителство едно притежание отъ 176,206 акции, които той, чрезъ посредничеството на банковата къща Ротшилдъ срещу единъ бакшишъ, използувайки тежкото положение на продавача, успѣ да ги при добие.

Тѣзи акции не даваха болшинство, обаче, тѣ представляваха най-голѣмата цѣлостна частъ отъ това притежание. Съ това Англия спечели едно значително влияние въ дружеството за експлоатацията на канала. Съ тази сдѣлка Англия се свърза съ Египетъ така, че въ продължение на повече отъполовинъ вѣкъ тя не го изпусна отъ жабитъ си. Дълго време Лондонъ стоя на шрекъ, очаквайки момента, когато ти би сложила напълно ржката си върху Египетъ, както и да

Размирици
въ Египет —
бойкотът срещу
Англия

Foto: Scheri

отстрани смуцаващия я французки партньорът в играта за притежаването на Египет.

Сдѣлката съ акциѣтъ на Суецкия каналъ донесоха известни срѣдства на хедифа, но тѣ не бѣха достатѣчни да подобриятъ финансовото му положение. Тѣ представляваха една капка, която пада върху нажеженъ камѣкъ, още повече че финансовото положение на хедифа остана непромѣнено. Въ 1876 г. той обяви банкрутъ и вследствие на това обявяване на банкрутъ, бѣше свикана една международна финансова контрола на силитѣ-кредиторки. Образована бѣ така наречената „каса на общественитѣ задължения“, една мѣрка, съ която Англия забавяше работитѣ, защото не виждаше възможността да отстрани свойтѣ съперници въ Египетъ, а тя не желаше въ никакъвъ случай да подсилва значението на партньоритѣ си въ долината на Нилъ. Едно такова подсилване би било противно на крайната целъ въ английската политика.

Презъ 1878 г. международната финансова контрола бѣше засилена и благодарение на предимствата на Англия и Франция, тази контрола бѣ превърната въ англо-френска такава. Англия, значи имаше да се разправи само съ единъ съперникъ, ако и да бѣше този съперникъ най-стариятъ и най-силниятъ. Съ това тя намѣри най-после възможността да се намѣси въ работитѣ на Египетъ и да постави египетското управление подъ натискъ, позовавайки се на нѣкакви международни обстоятелства. Какъ Англия преследваше още на времето си своята целъ за самостоятелно господство надъ Египетъ, стана ясно отъ факта, когато презъ 1878 г. използвайки руската заплаха надъ турския султанъ, тя отне отъ турцитѣ о. Кипъръ и съ това постави началото на първия практически базисъ за една бъдеща евентуална акция спрямо Египетъ. Че съ завладяването на о. Кипъръ Англия

е целѣла Египетъ, доказватъ мемоаритѣ на тогавашния английски министъръ на външнитѣ работи, лордъ Салисбъри, които представяватъ отъ себе си едно коронно доказателство за това.

Но, докато Кипъръ се превръщаше въ английска морска база, работитѣ въ Египетъ взеха единъ решителенъ обратъ. Англия използва разпадането се тогава за първи пътъ египетско национално движение, водено отъ египетския офицеръ Араби Паша, което имаше за целъ вътрешното преустройство на страната, за да се намѣси най-подиръ решително въ вътрешния животъ и да присвои Египетъ за себе си. Араби бѣше синъ на едно селско семейство отъ Делтата и до края на своя животъ той бѣше изпиталъ сѣдбата на своята земеделска класа, отъ която бѣше произлязълъ. Въ битността си на офицеръ той е чувствувалъ потиснеността на чуждитѣ сили, което е тежело като бремѣ върху народа и го е понижавало до степенята на робъ. Араби виждаше въ лицето на хедифъ Исмаилъ и неговата финансова политика решителнитѣ провинции на националното обединение и египетския възходъ. Тази вътрешна опозиция срещу хедифа, англичанитѣ използваха за своя целъ, за да проведатъ първата решителна намѣса въ вътрешнитѣ отношения на Египетъ. Тѣ координираха свойтѣ империалистически намѣрения привидно съ целитѣ, които преследваше националистическото движение на Араби и принудиха хедифъ Исмаилъ да абдикира.

Още въ 1879 г. тогавашниятъ британски външенъ министъръ, лордъ Салисбъри, писа, че хедифъ Исмаилъ трѣбвалъ да изпълни английската воля, ако иска да има английското прителство, за което той въ противенъ случай губи всѣкакво право. „Въ такъвъ случай“, продължава този британски външенъ министъръ въ една своя дневна бележка

отъ 25. април 1879 г., „на правителството се дава пълна свобода на мислене и действие при защитата на собствените си интереси въ Египетъ и при вземането на най-подходящи мѣрки за сигурността на едно добро правителство“. Салиебѣри, значи, потвърждава, че Англия още тогава е била решена да търпи само едно нему и на английската команда послушно правителство, за да може да проведе своето влияние въ Египетъ. Исмаилъ, обаче, не бѣше съгласенъ съ английскитѣ намѣрения. Затова английското правителство му връжчи на 26. юний 1879 г. една нота, съ която, посочвайки господстващата сила на Англия, искаше хеди́фа да абдикира и веднага да напусне Египетъ. За първи пътъ единъ египетски монархъ бѣше изгоненъ отъ трона отъ англичанитѣ. Играта, обаче, трѣбваше да се повтори много пѣти.

Хеди́ф Исмаилъ напуста. Неговиятъ наследникъ, Тевфикъ, дойде съ помощта на англичанитѣ. И съ тая смѣна на трона стана една забележителна промѣна въ английската политика. До тогава английската дипломация работѣше съ Араби, за да премахне хеди́фа, а сега се обърна съ хеди́фа срещу движението на Араби, което преследваше моралното, политическото и социалното възобновяване на Египетъ и което по необходимостъ трѣбваше да се сблъска съ империалистическия намѣрение на Англия. Движението на Араби, под впечатлението на английската интервенция при детронацията на Исмаилъ, доби една нова фронтова позиция. То се противопоставяше сега както на силитѣ, които се намѣсваха отъ вънъ въ развитието на Египетъ, така също и срещу съжитѣ сили, които

по-рано бѣха насочени срещу руиниращето стопанствувание на египетския кралъ. Така започна да расте вътрешната политическа отбѣгнатостъ между национално настроенитѣ египетски кръгове и чуждитѣ сили, които чрезъ финансовата контрола и тѣхнитѣ консули бѣха успѣли да си създадатъ въ Египетъ едно завидно положение.

На чело на тѣзи чужди сили стояха Англия и Франция. При това, Англия проявяваше отначало срещу алчнитѣ за интервенция французи една разумна отстъпчивостъ. Тя бѣше привидно срещу открити военни интервенции, чрезъ което постигаше две цели: първо, свѣтътъ още единъ пътъ повѣрва въ коректността на Англия, и второ, по тоя начинъ ти премахваше възможността, щото френскитѣ партньоръ въ тази игра да не може да спечели почва въ Египетъ. Лондонъ чакаше само момента да се яви възможността, щото тя сама, безъ Франция, да може да навлѣже въ Египетъ. Още презъ 1882 г. единъ френски публицистъ въ сп. „Nineteenth Century“ изнесе това измамно намѣрение на Англия спрямо Франция. Той обосновава подробно, че Лондонъ протакаше една военна акция въ Египетъ само съ намѣрението да отстрани окончателно Франция и, въ противовѣсъ на френската настойчивостъ, да си създаде едно морално алиби предъ свѣта.

Моментътъ за самостоятелна английска интервенция въ Египетъ дойде, когато, следъ падането на Гамбета, Френскитѣ кабинетъ Фрейсине се изказа въ своята политическа декларация противъ въстѣваща акция въ Египетъ. Французкото оттегляне означаваше сигналъ за действие отъ страна на

Английската полиция арестува египетски демонстранти

Foto: Scheri

англичанитѣ. Това стана още по-необходимо за англичанитѣ, когато между това Араби и новия хедиѫ намѣриха една обща база и когато отъ опозиция, Араби влѣзе въ правителство. Чрезъ това неприятелскиятъ фронтъ въ Египетъ противъ Англия бѣше подслепенъ.

На 8. януарий 1882 г. Англия се обърна съ една заплашителна нота до египетското правителство и го държеше отговорно за неприятелскитѣ настроения противъ Англия и другитѣ чужди страни. Заплашванията, които бѣха изразени въ нотата, бѣха ясни. Тази нота трѣбваше да отегчи положението; бѣше ясно, че това провокаторство бѣше лансирано отъ Англия. Тя предизвика общо негодуване въ египетската общественостъ. Тази нота показваше ясно, че Англия по това време по никакъвъ начинъ не е мислила за необходимитѣ вътрешни реформи въ Египетъ, за насърчаване на неговитѣ сили и за единъ вътрешно засиленъ Египетъ който да влѣзе въ преговори съ своитѣ кредитори. По-скоро стана ясно, че английскитѣ интересъ за сигурността на инвестиранитѣ капитали бѣше изнесенъ на преденъ планъ, само за да може политически да се подчини Египетъ.

Решителниятъ противникъ срещу това намѣрение бѣше Араби. Той трѣбваше да бѣде отстраненъ или по дипломатически пъкъ или на сила. На 24. май 1882 г. бѣ връченъ единъ ултиматумъ на хедиѫ Тевфинъ, съ който се искаше отстранението на Араби. Този ултиматумъ бѣ подписанъ съ пристигналата флота въ Александрия. Хедиѫ Тевфинъ се преклони предъ заплашващата сила, прие ултиматума и свади Араби. Отъ този моментъ народътъ се обяви противъ хедиѫа, който подъ натиска на улицата отново върна Араби на мѣстото му. Чрезъ това вътрешно разединение, създадено отъ Англия, политическата отбѣгнатостъ вътре въ страната достигна границиитѣ на търпимостта.

Това състояние принуждаваше къмъ търсене на отдушникъ. На 11. юлий въ Александрия станаха улични демонстрации, за които не бѣше ясно, отъ кого бѣха инспирирани и срещу кого бѣха насочени. Египетски съвременници потвърждаваха много често становището, че тѣ съ били провокирани отъ английска страна. Още по-вѣрно е, че тѣзи демонстрации бѣха отъ съждоносно значение за движението, което Араби водеше, и за цѣлята египетски народъ и че тѣ служеха само на целитъ на Англия. Араби успѣ чрезъ своята лична намѣса да въдвори реда и да обедини народа. Съ това той практически стана господаръ на Египетъ и предприе въ рамкитѣ на своята властъ онова, което му бѣше неоспоримо право въ всѣко отношение. Той даде заповѣдъ да се укрепн Александрия срещу английската флота и да бѣде поставенъ градътъ въ положение на отбрана срещу едно английско нападение.

Това бѣше една мѣрка, която англичанитѣ по никакъвъ начинъ гѣмеха право да оспорватъ. При все това, британскитѣ адмиралъ, който командуваше флотата въ Александрия, на 3. юний 1882 г. по заповѣдъ на Лондонъ, връчи единъ ултиматумъ,

съ който искаше да се спратъ работитѣ по укрепяването на Александрия.

Този ултиматумъ не бѣше приетъ отъ Араби. Три дена по-късно последва втори ултиматумъ, съ срокъ отъ 24 часа. И този пъкъ Араби, осланяйки се на своето право, остана непоколебимъ. Работитѣ по укрепяването на Александрия продължаваха и тѣ съ нищо не заплашваха английскитѣ кораби, които се намираха на котва въ пристанището. Въ началото тѣ само наблюдаваха укрепителната работа. Следъ това, обаче, по заповѣдъ на Лондонъ, тѣхното държане се измени. На 11. юлий флотата бѣше вече въ бойна готовностъ.

Въ 7 часа сутринта на сѣщия день отъ английския адмиралски корабъ „Александрия“ бѣ даденъ първия изстрелъ. Единъ часъ по-късно, цѣлата ескадра бѣ въвлѣчена въ обстрелването на Александрия. На следния день обстрелването бѣ продължено, което не се ограничаваше само срещу военни обекти, но и срещу открититѣ, гѣсто населени части на града. На втория день по обѣдъ, Александрия стоеше въ пламъци.

За първото национално движение въ Египетъ, Александрия бѣше фактата за неговото погиване, запалена отъ Англия. Единъ английски публицистъ, на име Хълмъ Биамъ, който се е числил къмъ английската военна флота и който е взелъ на 13. и 14. юлий 1882 г. активно участие въ „очистителната акция“, съ ярки краски пише за разрушителното действие на английскитѣ оръдия върху паракоситѣ въ цивилния секторъ на града. Той описва Александрия като „единъ Дантевъ адъ, който бѣше запаленъ съ пламъци отъ единия край до другия; въ който огньтъ се разнасяше отъ улица въ улица; дивни призраци бѣснѣха, грамадни купина изгорѣли тѣла, голи и полуовъжглени, лежеха изъ течащитѣ барички“.

За да създадатъ отново „редъ“ въ този разрушенъ и разоренъ градъ, английскитѣ войски си служеха съ ужасяващи срѣдства, за които съобщава сѣщиятъ английски очевидецъ. Той пише: „Три голѣми открити трапа срѣдъ „Голѣмъя площадъ“ служеха като предпазна мѣрка. Шомъ като единиятъ бѣше запаленъ съ трупове, биваше изкопанъ другъ. Хората биваха вързвани за дърветата и публично разстрелвани. Всѣки, който биваше арестуванъ отъ войшиитѣ, изправяха го предъ воененъ съдъ, и присѣдата се изпълняваше безъ протакане.“ И така англичанитѣ лека по-лека изваждаха града отъ тоя „адъ“, въ който го бѣха хвърлили, — така трѣбваше да допълни фразата си английскитѣ публицисти.

Срещу тази ужасна бомбардировка на Александрия, извършена отъ английската флота, писаха обвинения както историцитѣ на всички езици, така и много англичани — съвременници. Отъ английско официално мѣсто съ това се обясняваше като „военна необходимостъ“.

Петъ седмици следъ обстрелването на Александрия, единъ английски експедиционенъ корпусъ,

откомандиранъ отъ Малта и Кипъръ, на чело на който стоеше сръб Гарнетъ Уолслей, направи десантъ при Исмания. На 13. септември Араби паша указа отчаяна съпротива. При Телъ елъ Кебиръ биде решена сждбата му и тази на Египетъ. Той загуби сражението, и единъ день по-късно, английскитъ воиски навлязоха въ Абасия, предградие на Кайро, и завзеха казармитъ, намиращи се въ кръга на египетската столица. Виждайши, че борбата е загубена, Араби се предаде на неприятели и поднесе сабята си на английския главнокомандуващъ, понеже вѣрваше въ кавалерството на англичанитъ. Но се излъга. Англичанитъ хвърлиха военнопленника си въ тъмница. Въ затвора на Дайра Самиенъ Араби свърши съ своя бѣгъ за освобождението на Египетъ.

Англическиятъ политикъ и публицистъ Улфридъ

Скевънъ Блѣндъ пише въ 1906 г. по този въпросъ въ единъ памфлетъ „Atrocities of Judica under British Rule in Egypt“ следното:

„Създаденииятъ отъ англичанитъ новъ режимъ, се оказа за египетското население много по-лошъ отъ предишния, понеже къмъ производния характеръ на присждитъ, издадени отъ съловнитъ сждилища на лордъ Шарлест Бересфордъ, се прибавиха още и присжди отъ изключително варварско и отмъстително оствество, непознато въ новата английска практика дори въ военно време. Тѣзи присжди се състояха въ мжчения изъ затворитъ, извиване на палеца, бой по петитъ. Тѣзи изтезания бѣха по-късно напълно доказани, макаръ че англичанитъ отначало ги отричаха“. Първата частъ на британската насилническа политика въ Египетъ завърши съ такова мжчения и варварски действия.

Отъ утопитѣ на комунизма до болшевишката действителность

По поводъ антикомунистическата изложба въ София

отъ Константинъ Овчаровъ

Въ страницитъ на последната история на свѣта, болшевизмътъ ще бѣде отбелязанъ като най-тъмна кървава политическа система, подхвърлила съ всички възможни ограничения човѣшката личностъ на обезличаване и унищожение.

Първитъ идеолози на този анархизъмъ приетнаваха качествата на свършени идейни спекуланти, опита на прокълнати скитници и сждбата на политически изгнаници. Въ тѣхната дума не пламтѣше нито за мигъ искрата на обичъ къмъ родна земя. Въ гърдитъ

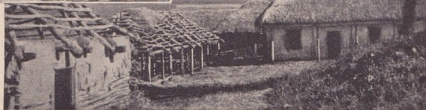

Бедомническо
руско семейство

Така сж живявали селяните по средъ рускитѣ степи

Село, изпразнено отъ кулакитѣ въ южна Русия

на тѣзи безотечественици не е тръпнѣло никога носталгичното чувство за отечество, което да обичатъ и чийто политическа съдба да имъ бѣже знаме и вѣрою въ живота. Въ тѣхъ се роди прѣстѣпната мисль да се създаде най-реакционното учение срещу това, което имъ липсваше — родината и нацията, като вѣченъ синтезъ на положителната политическа философия. Международниятъ еврейтъ, безотечественикъ и изгнаникъ — Карлъ Марксъ, пръвъ откри борбата срещу стария боржуазенъ свѣтъ. Той формулира тази своя теория чрезъ труда си „Капиталътъ“. По рецептитъ на сѣщия, стария боржуазенъ строй трѣбваше да бѣде революционно премахнатъ и на мѣстото му да дойде новиятъ строй, — този на материалното изравняване на класитѣ. Този строй трѣбваше да се роди изъ разрушенията и пожарищата на една кървава революция. Опасната политическа ересь на Карлъ Марксъ носеше елементи на една злокобна доктрина, като опойка за болната душа на много отчаяни, гладни и недоволни особено следъ свѣтовната война. И точно заради това, безъ вѣскаква критика, тѣ намѣриха въ нейния разрушителенъ характеръ въображаемото морално възмездие за неправдитѣ въ свѣта.

Но срещу кого? Какъ и по какви пжтища? — Това за тѣхъ не представляваше голѣмъ политически проблемъ, а само полицейско-партиенъ методъ на манифестиране недоволство и на воюване въ името на интернационал-

ни химери, да се разрушатъ кумиритѣ и паметниците на „омразната“, „буржоазна“ цивилизация. Безъ да иматъ предвидъ нѣкаква максима за възможното и невъзможното.

Съ тѣзи лозунги започнаха рускитѣ декабристи. Съ тѣхъ започнаха борбата въ царска Русия рускитѣ нихилисти и комунисти. Съ тѣзи сѣщи лозунги започнаха борбата и въ 1917 год. и рускитѣ болшевики — революционнитѣ съзаклятници, начело съ Ленинъ, следъ бунта въ Кронщадъ. Въ разгара на този бунтъ, дошелъ като отгласъ на единъ вътрешенъ отслабналъ политически фронтъ, класическиятъ демагогъ Ленинъ формулира тогава прѣстѣпния лозунгъ къмъ беднитѣ и безимотни руски селяни и работници: „Грабете заграбеното!“

Така той изопна най-чувствителната струна въ изстрадалата душа на руския мужикъ и получи огроменъ ефектъ. Гладниятъ за земя селянинъ презрѣ за моментъ стария строй и като хипнотизиранъ се улови на подхвърленитѣ примамки на болшевишкитѣ агитатори. Тѣ вече му предлагаха земя. Паролата „земя“ стана знаме и зовъ за борба на безимотнитѣ селяни. Паролата „земя“ изпѣли съ блаженство душата на селянина; тя бѣше майсторската фалшивикация на Ленинъ, ко-

ято оплете огромния руски селски колосъ въ мрежата на своите престижни планове и вмѣсто земя той му окачи вериги и го превърна до положението на робъ.

Като огненъ вихъръ премина надъ главитѣ на рускитѣ селски маси тази злокачествена пропаганда. Безимотнитѣ, безработнитѣ, политическитѣ фантазори и прогресивно мислещитѣ манияци бѣха първитѣ жертви на тази долна пропаганда. Войната премина. Започна разрушителниятъ и още по-страшенъ кипезъ на гражданскитѣ мятези и междуособици. Чрезъ кръвъ, палежи, тероръ и насилия, болшевишкитѣ агенти и доктринери помитаха старото, за да подготвятъ ненадминатото иго на руския селянинъ.

Подъ напора на непреодолими стопански и социални противоречия, отъ една страна, и вследствие на опустошителния гладъ, който взе милиони жертви и превърна плодороднитѣ руски полета въ пустини на смъртта, отъ друга страна, болшевизмътъ бѣ изправенъ предъ катастрофа. Като теория той се оказа като единъ политически анахронизъмъ, който отвори очитѣ на рускитѣ селяни, изтеглили най-жестокия жребий отъ кървавата игра, която болшевишкитѣ доктринери му устроиха следъ 1917 год.

Презъ 1921 год. Ленинъ, подъ зловещата сѣнка на барабания огнь на възстаналия Кронщадъ, бѣ принуденъ да издаде декретъ за премахването на „развортката“ и го замѣсти съ натуралния данъкъ. Сжщевременно, той издаде декретъ за въвеждането на свободната размѣна. По този начинъ комунистическата теория бѣ изоставена и направи грубъ идеологически завои, позволяващъ частната търговия и частната стопанска инициатива въ предприятията. Следъ неуспѣшнитѣ опити да се въведе комунизма съ чисто полицейски мѣрки, на конфискации и тероризирания, тогава се оповести правителствената политика, известна подъ името Н. Е. П. (нова икономическа политика). Въ своите речи още тогава Ленинъ и Сталинъ се опитаха да заблудятъ наивницитѣ, че Н.Е.П. не означава връщане и отказване отъ основнитѣ положения на комунизма. Още тогава тѣ се опитаха да заблудятъ недоволнитѣ селяни, че Н. Е. П. е само една „стратегическа маневра“, съ която се цели да се разруши окончателно капиталистическата система въ цѣлата страна

чрезъ конкуренцията на социалистическата стопанска организация. Така, частното стопанство се възстановяваше подъ формата на допускане частната търговия и на нѣкои частни стопански инициативи.

Селянитѣ, като творческо стопански факторъ, получиха обратно отнетата имъ земя за срокъ отъ 9 години, за да се насърчи тѣхната дейностъ въ стопанското използване. Поуката за болшевикитѣ бѣ, че тѣ получили огушителенъ плесникъ и реално опровержение на тѣхнитѣ утопични идеали. „Умразениятъ“ капитализъмъ срещу когото ревѣха съ разпелени уста болшевишкитѣ агенти, отново се възвърна подъ тѣзи форми и даде импулъс на стопанския животъ. Селянитѣ, чужди на комунистическата идеология, си отдъхнаха. Обаче болшевишкиятъ социализъмъ доказа пълната си нежизнеспособностъ къмъ стопанисване.

За директори и управители на държавнитѣ трѣстове, магазини, фабрики и индустриални заводи бѣха назначавани предимно евреи. Тѣ се чувствуваха като господари на по-

Руско мъченичество: селянинъ, безъ земя, безъ домъ, работи като робъ въ севернитѣ планиски пущини на болшевишка Русия

вЪренитЪ имъ предприятия и безконтролно ги ограбвахъ и живѣха като князе. Въ душата на тѣзи болшевики-евреи нѣмаше капка отъ чувство за саможертва къмъ новия режимъ. ВЪрни по атаквизмъ на своитѣ спекулативни и алчни инстинкти за ограбване, тѣ израстнаха като нова привилегирована класа, за която болшевишката действителност бѣше истински рай. Последниятъ създаваше вече една нова паразитна класа, непозната на никакъвъ социаленъ режимъ.

Следъ 1924 год., когато умрѣ Ленинъ, следъ дълги идеологически разисквания и политически пререкания, благодарение на подлитъ маневри на Сталинъ, той успѣ да стане диктаторъ. Предъ него стоеше огромната пропасть между комунистическата теория и болшевишката действителност. Неговитѣ доктринери, повечето отъ еврейски произходъ, започнаха да приготвяватъ рецетитѣ за спасяване на комунизма отъ провалъ. Тогава той даде сигналъ за тѣ наречената „социалистическа офанзива“, която целѣше да разруши до коренъ частната собственост и да я замѣсти съ социалистическото строителство. Първитѣ удари на Сталиновата социалистическа офанзива бѣха насочени отъ ново къмъ селянитѣ.

Той обясни: „Докато съществува селянството, като частно стопански институтъ, капитализмътъ ще се увеличава всѣки часъ и всѣка минута.“ Болшевикитѣ гледаха на селянитѣ като на опасенъ консервативенъ и опозиционенъ елементъ, който трѣбваше да бѣде обезправенъ и унищоженъ като класовъ елементъ. Заради това тѣ решиха да изкоренятъ селянството съ оръжие въ ръка. Но понеже единъ подобенъ унищожителенъ и безчовѣченъ кръстоносенъ походъ срещу сто милиона руски селяни бѣше невъзможенъ отъ политическа гледна точка, тѣ наѣбриха друга „спасителна“ формула. Тогава Сталинъ даде паролата за унищожаване на кулачеството като класа, т. е. ликвидиране на имотното селянство. Тази парола откри началото на най-безчовѣчната кървава драма, жертва на която станаха милиони трудящи се селяни.

Този кървавъ експериментъ, дирижиранъ отъ безмилостната ръка на единъ мраченъ деспотъ, затворилъ се въ червенитѣ дворци на Кремль, причини нестихващи стенания изъ

широката руска земя. Безъ възбуда и съ равносторъчие, авторитѣ на този кървавъ и унищожителенъ походъ срещу кулачитѣ пишѣха жестокия обвинителенъ актъ срещу комунизма.

Задачата се свеждаше до унищожение на селскитѣ стопанства и превръщането имъ въ колхозии. Коллективизацията застави всѣки селянинъ да се откаже отъ всѣкакво имущество — земя, добитъкъ, инвентаръ, птици и т. н. Коллективизацията означаваше, че селянинътъ не можеше да притежава нищо и не можеше да разполага съ своето свободно време и съ плодетѣ на своя трудъ. Той се поставеше подъ опеката на съветската държава. Той стана робъ на колхозната система, която го задължи да работи като каторжникъ, точно споредъ предписанията и полицейската контрола на колхознитѣ бригадири. Коллективизацията ограби на селянина, безъ изключение, цѣлия приходъ, който премина въ ръцетѣ на съветската държава, а самиятъ той бѣ превърнатъ въ обезправенъ робъ на политическитѣ комисари и колхознитѣ бригадири, изгъкнали вече като нови червени чокои и чифликчи. Милioni селски стопанства бѣха разорени, а къщитѣ и дворичата имъ превърнати въ гробници, собственитѣ имъ съ традиции и роднински чувства бѣха разпръснати и унищожени за оказана съпротива. Много отъ тѣзи мъченици умираха отъ гладъ и студъ, други полудяваха, а трети, натоварени въ товарни вагони, се отправяха на северъ, въ Сибиръ и Арктика, въ концентрационни лагери и на каторжна работа. Така, най-значителната социална категория на руския народъ — селянството — биде ограбено, обезправено и разорено. Така селянството отъ творчески социаленъ факторъ бѣ превърнато въ една сива армия на насилието, съ помътенъ погледъ отъ отчаяние и съ затасанъ жаждъ за отмъщение. Селянитѣ се закръпостяваха вече къмъ колхознитѣ тъмници въ името на комунистическитѣ утопии. Въмъсто земя, тѣ получиха веригитѣ на едно още по-убийствено и експлоаторско крепосничество, по-жестоко и по-деградирало отъ това, което съществуваше въ Русия до 1861 год.

Чуваха се вече протестнитѣ думи: „По-добре е да умремъ, но да останемъ роби-не искаме!“ Тази парола на ограбения селянинъ,

загубилъ собствеността си, предизвикваше дезорганизация въ колхозитѣ. Бушуващитѣ антиколхозни стачки бѣха потушавани съ кръвъ и насилие. Пропагандиятъ лозунгъ, завещанъ отъ класическия демагогъ Ленинъ: „Фабриктѣ за работницитѣ и земята за селянитѣ!“ остана само политически блъвъ и праздна дума. Тѣ преминаха въ ржцетѣ на новитѣ паразитни класи — политическиѣ комисари-бригадири и евреи, новитѣ политически орждия на болшевишкия режимъ.

Работникътъ бѣше втората изкупителна жертва, следъ селячеството. Той трѣбваше да работи по заповѣдъ въ фабриктѣ и заводитѣ при строго съблюдаване на предписанитѣ норми. Благодарение на една социалъ-политическа обстановка, съ много вътрешни неуредици, работникътъ стана сѣщо така лесно достъпна плячка на опонелнитѣ примамки на комунистѣ за новъ жадуванъ редъ. Въмѣсто свобода и благоденствие, той получи жѣлѣзнитѣ клетки, въ които го оковахъ болшевишкитѣ демагози. Рускиятъ работникъ живѣеше и дишаше вече въ жѣлѣзенъ кафезъ. Той презрѣ примамливата фраза „диктатура на пролетарията“, но бѣше вече много късно. Той нѣмаше право да се рови въ миналото на своята родина и да търси духовно упование, нито пъкъ му се позволяваше контактъ съ международното работничество, съ което само го свързваше лозунгътъ: „Пролетарии отъ всички страни, съединявайте се!“ Единъ дълбокъ печатъ на абсолютна идейна ограниченост и затвореност легна върху политическото възпитание на руския работникъ. Абсолютната изолацираност на руския работникъ, захвърлянъ като автоматъ задъ китайскитѣ стени на болшевишкия режимъ, го направи заслѣпно орждие на идеи, които все още той не разбираше. Той се призоваваше на борба въ името на международния пролетариатъ и участвуваше като курдисанъ автоматъ по митингитѣ на болшевишкитѣ агитатори.

Недоволнитѣ и пасивнитѣ работници, веднага биваха причислявани къмъ категорията на печалонадежднитѣ. Тѣ намираха своята смъртъ въ колагеритѣ и въ мрачнитѣ цитадели на ГПУ.

ГПУ навлѣзе въ държавно политическия животъ на болшевишка Русия съ всичкото си страшно и сурово безчовѣчие, особено следъ

1925 год. Този институтъ, заедно съ Коминтерна, бѣха агитационнитѣ инструменти въ ржцетѣ на болшевишкитѣ конспиратори и империалисти. Чрезъ ГПУ Сталинъ ликвидира всички неблагоприятни и подготви абсолютната диктатура на своето насилие надъ обезправенитѣ руски селяни и работници. Безкрайни сж поименицитѣ съ имената на жертвитѣ, които ГПУ създаде. Съ инсценирани политически процеси, съ набързо формулирани присжди, окупаторитѣ отъ Кремль ликвидираха единъ по единъ всички опозиционери и привърженици на тѣй наречената „стара гвардия“, която Сталинъ остави. Въ затворническитѣ килии на ГПУ и въ мрачнитѣ архиви на този инквизиторски институтъ, лежатъ много оковани истини и много разбити илюзии. Откриването на сжщитѣ, ще хвърли изобилна свѣтлина върху образа на болшевишкитѣ строители, които ще бжде и най-жестоката присжда срещу болшевизма.

Това е образътъ на самоотрекия се днесъ болшевизмъ. Крепителитѣ на тоя режимъ днесъ подадоха ржка на доверчашнитѣ си най-голъми врагове — капиталистическа Англия и Америка. Историята не познава по-компромисенъ, прѣстѣенъ и предателски съюзъ срещу цивилизацията и свободата на Европа, отколкото съюзътъ между основно отрицателитѣ се два свѣта; тоя на класическия капитализмъ, на либерализмъ, свѣтътъ на лордовѣтъ и на крупнитѣ финансови магнати, на борсовитѣ и трѣстови спекуланти, съ тоя на пролетарската диктатура на болшевишката държава, на червентѣ деспоти, утвърдили се въ процеса на кървавитѣ революционни борби и конспирации срещу капитализма и буржоазията.

До вчера понятията капитализмъ, империализмъ и буржоазия бѣха думи, които не слезаха отъ болшевишкитѣ трибуни. Това бѣха понятия, които възбундаха дивата яростъ на болшевишкитѣ агенти, хвърлили се въ една безогледна борба срещу стария боруказенъ строй. Съ тѣзи понятия болшевишкитѣ доктринери окачествяваха алчнитѣ и завоевателни намѣрения на капиталистическиѣ държави. Съ срѣдствата на единъ доказанъ болшевишки империализмъ, болшевишкитѣ господари отъ Москва подадоха ржка на доверчашнитѣ си противници.

ГЕРМАНСКИТЪ КАТЕДРАЛИ ПО РЕЙНЪ

отъ И. Келингъ

Наистина, пространна е земята на великогерманския Райхъ — тя се простира отъ бръговетѣ на морето на северъ, до покрититѣ съ ледове планински гиганти на Алпитѣ, и на югъ отъ тѣхъ — до блѣстящитѣ канари на източнитѣ Алпи. Навсѣкжде изъ това пренпълено съ великолеппи пейзажи огромно пространство хората сж създали чудни архитектурни паметници, преди всичко единствени по своята красота храмове, часть отъ които се радватъ на почтенната възраст отъ надъ хилядо години. Между тѣхъ се намиратъ свѣтовно-известни Божии храмове, които свидетелствуватъ за високото германско строително изкуство и за древната германска култура. Особено мѣсто между тѣхъ заематъ величественитѣ катедрали по горния Рейнъ и виликолеппнитѣ катедрали въ Кьолнъ и Страсбургъ.

Шпайеръ, Вормсъ и Майнцъ, това сж градоветѣ, върху които хвърлятъ гордъ погледъ тритѣ мощни и достойни за почитъ Божии домове на Германия. И тритѣ сж се появили отчасти върху основитѣ на по-ранши храмове въ началото на второто хилядилѣтие, и

тритѣ сж образцови представители на романския архитектуренъ стилъ, който по-скоро би трѣбвало да бжде нареченъ германски стилъ, тъй като той достигна своето съвършенство въ Германия. И въ тритѣ тѣзи храмове господствува спокойната, ясна джгообразна линия, която очертава сводове надъ тѣхнитѣ мощни портали и въ своитѣ детайли образува просторнитѣ, наредени една до друга, галерии и прелестни корнизи, които достигатъ до височинитѣ на издигащитѣ се високо въ небето кули.

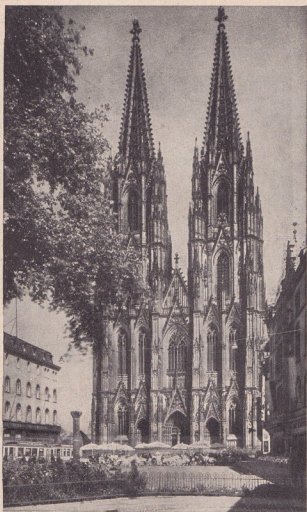
Най-величествениятъ и най-голѣмиятъ отъ тѣзи Божии домове е този въ Шпайеръ. Това е една грамадна, трикуполна базилика съ колони, дълга 133 метра и широка 34,5 метра; височината му представлява 32,7 метра. Наричатъ го „Германска императорска катедрала“. Въ подземнитѣ му гробници почиватъ осемъ германски императори отъ рода Салиеръ и наредъ съ тѣхъ нѣколко жени принадлежащи къмъ сжщия родъ. Още въ 1,027 година кайзеръ Конрадъ II взе решение, да създаде въ Шпайеръ единъ Божий домъ, въ който той и неговитѣ потомци да намѣрятъ своя до-

Вормсъ, Катедрала,
лата, откъмъ
юго-изтокъ

стоенъ земенъ покой. Основниятъ камъкъ на този храмъ биде положенъ въ 1,030 година и деветъ години по-късно, дълго преди довършване на катедралата, бѣха подслонени въ него тленнитѣ останки на основателя му. Непоколетимо и твърдо, като истинска крепостъ Божия, стои катедралата на Шпайеръ на брѣга на Рейнъ, първата и най-голяма куполна катедрала на Германия. Съ течение на времето това достойно архитектурно творение трѣбваше да понесе нѣкои други преправки, тъй като бѣ засѣгано отъ пожари и военни бедствия и грубата чужда войниственa ржка бѣ дори осквернила гробовецѣ на починалитѣ императори. Днесъ неговата вътрешностъ нѣма вече оня видъ, който да отговори на неговата древностъ: Отъ срѣдата на миналото столѣтие, стеницѣ надлъжъ сж покрити съ картини. Но че подъ възвишението на кралския хоръ почитаватъ осемъ германски владетели отъ могщия родъ на Салиеритѣ, за това ни напомня огромниятъ кръстъ и сжщо така величественото копие на германската императорска корона, поставена надъ него.

Следъ това Вормсъ! Говори се, че предъ

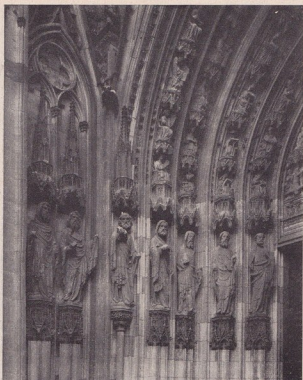

Катедралата въ Кьолнъ

Кьолнъ, Катедралата, откъмъ западната горна извивка на северния напреченъ куполъ къмъ юго-изтокъ

тази катедрала е станало спречкването между кралица Брунхилда и Кримхилда, което доведе до убийството на героя Зигфридъ и до смъртта на бургундскитѣ крале и тѣхнитѣ приближени. Но това не се е случило предъ катедралата, която се намира днесъ на най-високото мѣсто на Вормсъ. Защото този Божий домъ е билъ построенъ едва презъ втората половина на 12-о столѣтие отъ епископъ Конрадъ II при използване наоходящитѣ се остатъци на по-раншнитѣ храмове. Тази катедрала, както и тая въ Шпайеръ, е една трикуполна коронна базилика, и сжщо като нея трѣбваше да бжде постоянно поправяна поради повредитѣ причинени отъ войнитѣ, както и поради други събития. Но въ противовѣсъ на другитѣ две катедрали по горния Рейнъ, тукъ не сж бивали предприемани нѣкои голѣми промѣни, така че за щастие Вормската

Кьолн, Катедралата, Петровият портал
катедрала е запазила своя първоначален характер, което има да благодари на своя

Кьолн, Катедралата, хорът

извънредно къс строителен периодът от само две поколения: въ рѣдка изразност той ни сочи яснотата и спокойствието на романския стилъ, който съ своята сила и мощъ заставя въбрующитѣ да колѣничатъ предъ него.

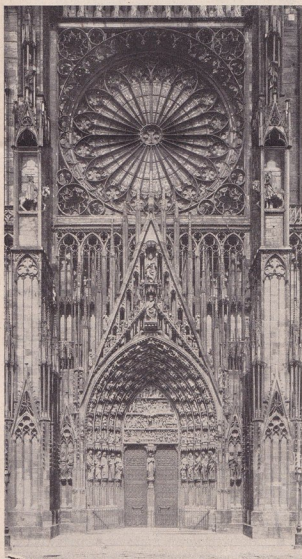
Въ пълна противоположностъ на катедралата въ Вормсъ, тази въ Майнцъ е творение на продължително време. Почти 1,500 години е работено върху неговата днешна форма, и съ това се обяснява неговата многообразност, каквато не се срѣща при никой другъ храмъ отъ срѣднитѣ вѣкове. Той, така да се рече, е израстналъ въ 11-о столѣтие отъ развалинитѣ на старитѣ храмове (които отчасти сж били изгорѣни, отчасти разрушени поради други събития), когато императоръ Хайнрихъ IV нареди построяването му. Но както своитѣ предшественици, и този новъ Божи домъ бѣ сполетяванъ сжщо отъ много беди, така че постоянно сж били необходими грамадни възстановителни работи. Както катедралитѣ на Шпайеръ и Вормсъ, така и Майнцката катедрала е една трикуполна колонна базилика, която, обаче, съ своитѣ редици капели по надлъжната страна прави впечатление на една петкуполна постройка. Освенъ това тя

Страсбургъ, „Мюнстеръ“, хорът

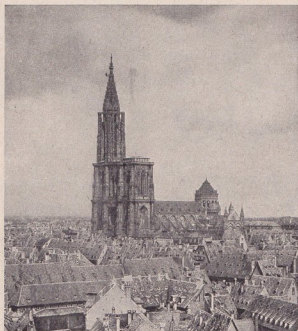

притежава два напрѣчни купола и като единствена от всички рейнски катедрали, свои кръстосани ходове. Мощно, почти поразително, се издига този колосъ надъ стрѣхитѣ и покривитѣ на къщитѣ, които още отъ старо време така близко сж прилепнали до неговитѣ стени, че строителитѣ му просто не сж отдавали нѣкакво значение на тѣхното положение. По този начинъ предъ погледътъ на зрителя още по-ясно се очертава чудниятъ релефъ на шестѣ кули на великолепната постройка въ романски стилъ, които представляватъ характерния белегъ на „Златния Майнцъ“ на Рейнъ.

Четвъртъ хилядилѣтие по-млада отъ катедралитѣ на Шпайеръ, Вормсъ и Майнцъ

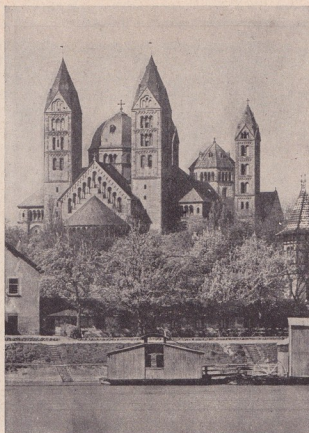
Страсбургъ, „Мюнстерътъ“, западна фасада

Страсбургъ, „Мюнстерътъ“ гледанъ откъмъ юго-западъ

е Кьолнската катедрала. И тъй като е дете на друга епоха, тя има съвсемъ другъ образъ. Както хората по онова време сж били по-свободни и по-весели, както начинътъ, по който сж отправяли къмъ небето своитѣ копнежи и помисли, е билъ вече по-другъ, така и архитектурниятъ стилъ отъ тази епоха добива съответно една по-богата откъмъ форма, постройна линия, изразена въ готиката. Нейната великолепна творба въ Германия, единъ отъ най-разкошнитѣ архитектурни паметници отъ този стилъ, това е катедралата на Кьолнъ! Въ 1248 година архиепископътъ Конрадъ фонъ Хоенщаденъ положи основния камък на тази единствена по рода си постройка.

Но работитѣ напредваха извънредно бавно, като за известно време — веднажъ дори въ продължение на две столѣтия — бѣха спрѣни напълно, докато накрай кралъ Фридрихъ Вилхелмъ IV, Пруски, нареди подновяването имъ и въ 1880 година гордата постройка бѣ най-после окончателно завършена. Отъ тогава насамъ, тази великолепна грамадна архитектурна творба, дълга 144 метра, широка 60 метра, чийто срѣденъ куполъ има 86 метра височина, е мѣсто за поклонение на цѣлия цивилизованъ свѣтъ. Благотворейно пристѣпятъ посетителитѣ кръстообразния петкуполень Божий домъ, чийто сводове се поддър-

Шпайер, Катедралата

жатъ отъ гора отъ колони, заставатъ съ възхищение предъ огромното богатство откъмъ форми на неговата фасада и се унасятъ къмъ замайващитъ висини на дветъ 160 метрови за-

Аахенъ, Ренания, Катедралата

падни кули, които се издигатъ високо въ синевата на етера като два огнени стълба.

Единъ сжщо така красивъ и достоенъ събратъ на Кьолнската катедрала представлява Страсбургскиятъ Мюнстеръ, който, въпрѣки продължителността на своя строежъ — започнатъ е въ 1176 година и довършенъ въ 1439 год. — прави впечатление на напълно единно и завършено въ себе си архитектурно творение. Наистина, въ своитъ днешни форми, тази постройка не отговаря напълно на първоначалния замисълъ на Ервинъ фонъ Шайнбахъ — съ изключение може би на източната страна и на долната частъ на великолепната западна фасада, все пакъ, обаче, всички колѣна, чупки и измѣнения въ провеждането на строителния планъ не сж повредили никакъ на тази художествена творба. Тази Страсбургска катедрала по-скоро представлява оня архитектуренъ паметникъ, въ който германското чувство за формитъ стои въ щастлива връзка съ блѣската и богатството на френскитъ стилови елементи на по-късната готика.

Новата германска държава изразходва годишно огромни суми за поддържане на тѣзи великолепни храмови постройки.

Майнцъ, Катедралата, западната група-кули откъмъ Лайххофъ

Навсѣкѣ, кѣдето се говори за лѣкар-
ства, химикали и реагенти, името
MERCK има голѣма тежестъ

E. Merck

CHEMISCHE FABRIK · DARMSTADT · Осн. 1827

ЕВРЕИТЪ ВЪ ХЪРВАТСКО

отъ Йозифъ Матнакъ-Царъ

Въ бивша Югославия живѣха около 75.000 евреи. 29.000 отъ тѣхъ бѣха „испански“ евреи дошли на Балканитѣ преди четири столѣтия. Въ по-голѣмата си частъ тѣ сж се настанили въ Сърбия и Босна; занимаваха се главно съ търговия и занаяти. Въ обществения и политически животъ тѣ никога не играеха голѣма роля. Въ Бѣлградъ и Сараево се проявяваха кое какъ, но въ провинцията си оставаха строго уединени. Тамъ тѣ се занимаваха съ търговия на дребно и съ посредничества между провинцията и голѣмитѣ еврейски фирми въ градоветѣ.

Мѣродавната маса евреи образуваха ония, които бѣха придошли отъ Унгария, бившитѣ Австрия, Чехословация и Польша. Тѣ всички говорѣха нѣмски. Най-много отъ тѣхъ бѣха останали въ тогавашното банство Хърватско и въ Дунавското банство. Ще рече, евреитѣ въ бивша Югославия населяваха най-богатитѣ й земи, дето имаха въ рѣцетѣ си почти 70 на сто отъ цѣлата търговия, индустрия и парично дѣло. Въ тогавашното банство Хърватско еврейството бѣше всемогъщо при бившитѣ югославски правителства. Въ Загребъ тѣ имаха своитѣ най-важни стопански, финансови, социални, културни и политически организации. Почти цѣлнитъ хърватски печатъ тогава се намираше въ еврейски рѣце.

Най-голѣмитѣ дървени индустрии принадлежаха на евреи, текстилнитѣ индустрии при Карловацъ, Вараждинъ, чоранпнитѣ фабрики въ Дяковецъ и Сомборъ бѣха сжко еврейски предприятия. Най-голѣмата фабрика за строителенъ материалъ въ Хърватско бѣ притежание на еврейна Мюлеръ, най-голѣмата фабрика за обуца — на еврейна Щернъ, хърватската бирена индустрия и производство на растителни масла бѣше въ рѣцетѣ на еврейна Александеръ и единствената хърватска хартиена фабрика принадлежеше на еврейна Фройндъ. Въ химическата индустрия господстваха евреитѣ Шварцъ и Маеръ, въ хърватскитѣ рудници — евреискитѣ семейства Зингеръ, Грюнвалдъ, Рехинеръ и т. н. Най-голѣмото хърватско издателство въ Загребъ „Типография“ бѣ собственост на еврейски капиталъ.

Понятно е, че въ Загребъ и въ останалитѣ градове най-хубавитѣ части дворци и вили, пѣкъ и цѣли квартали бѣха еврейско притежание. Най-значителнитѣ еврейски семейства въ Хърватско имаха широки семейни връзки съ евреитѣ въ Германия, въ Протектората, въ Унгария и т. н. Тѣй намѣриха тогава много еврейски емигранти убѣжище у свои роднини въ Хърватско. Тия семейни връзки означаваша сжжевременно основи за сдѣлки отъ Сръбна Европа до Лондонъ и Нью-Йоркъ. Контрабанда на

BAV
TRESTER

PUDER
Leichner

BONSА
KOHLSCHLITZ
BONSА
Безукорна Самобръсначка
САМО ПРИ СПЕЦИАЛНИ МАГАЗИНИ!
BONSА-WERK SOLINGEN

капитал и прикриване на разни еврейски предприятия ставаше често през Загребъ.

Това положение царуваше до рухването на Югославия. Още при тогавашните правителства се правеха опити въ Хърватско да се обърне вниманието върху евреите и тяхната политика. Но всичко остана напразно, защото тогавашните правителства подкрепяха евреите при всички случаи.

Съ рухването на Югославия и възкресяването на Независимата държава Хърватско на 10. април 1941 г. това състояние на нещата се промени из основи. Въ Хърватско веднага бѣ забелязана отрицателната дейност на евреите и още въ първите дни от съществуването на новата държава бѣха взети остри мѣрки, които пресѣкоха

пътя на тая дейност. Създаде се законъ за евреите, който определя точно положението на евреите въ държавноправно отношение. Въ всички еврейски предприятия и заведения хърватското правителство назначи комисари. Съ една дума, взети бѣха всички мѣрки, които веднажъ заинаги поставиха на съответното мѣсто евреите въ Независимата държава Хърватско. Отъ 10. април 1941 г. важи съ всичката строгост максимата, оповестена въ една отъ речите на държавния водачъ и поглавникъ д-ръ Анте Павеличъ: „Евреите не бива при никакви обстоятелства да съдѣйствуватъ въ изграждането на националната и арийска култура или да влияятъ върху нея“.

BANK DER DEUTSCHEN ARBEIT A.G.

HAUPTSITZ

BERLIN

КЛОНОВЕ ВЪ ВСИЧКИ ОБЛА-

СТИ НА ВЕЛИКА ГЕРМАНИЯ

както и въ Протектората: ПРАГА

въ генералния гувернеманъ: КРАКОВЪ

въ Остландъ: РИГА

ФИЛИАЛНИ БАНКИ: въ страната: Ostdeutsche Privatbank A.G., Данцигъ, Langgasse 32-34, съ четири депозитни каси въ Данцигъ и 9 клонове • **Въ чужбина:** Bank voor Nederlandsche Arbeid N.V., Амстердамъ • Westbank N.V. (Banque de l'Ouest S.A.), Брюкселъ • Клонове на Westbank N.V. Брюкселъ, Антверпенъ • Постоянни представителства: Bank der Deutschen Arbeit A.G., представителство Парижъ, 28, Boulevard Haussmann

ТОГАЛЪ

ТОГАЛЪ
Таблети

се препоръчватъ преди
всичко при:

Ревматизъмъ
подагра
невралгии
простуда

Togonal- Werke
München 8

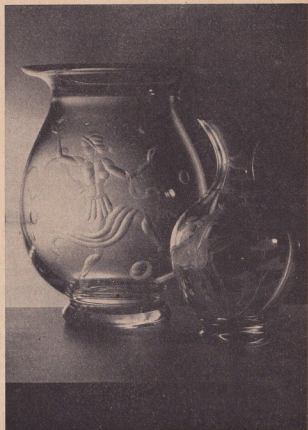
ТОГАЛЪ ВЪ ЦѢЛЪ СВѢТЪ

Победният походъ на стъклото

Отъ д-ръ Хансъ Хартманъ

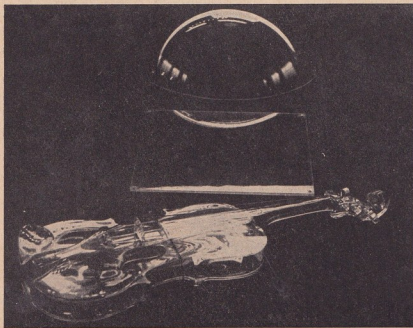
Стъклото започна не много отдавна своя победен походъ и постоянно измѣства вземъ-можни други вещества. Предъ него трѣбваше да отстъпятъ особено по-редкитѣ метали. Голѣмото предимство на стъклото се крие тамъ, че то се произвежда отъ суровини, каквито Европа притежава въ изобилие. Напълно естествено е, че Германия пое ръководството, както що се отнася до новитѣ изобретения, така и до техническото и промишлено прокарване на тия изобретения.

Като тиха мелодия историята на стъклото съпровожда предноазиатската и европейската културна история. Стъклото е познато може би отъ 7,000 години насамъ, за прозорци се използвава отъ началото на нашето лѣтоброение. Стъклени сѣдове и стъклени перли играятъ голѣма роля въ римско и по-късно въ ранногерманско време. Но презъ сѣднитѣ вѣкове, съ изключение на черковнитѣ прозорци и тѣхната тѣй хубава живопись, стъклото остава доста назадъ като строителенъ материалъ. Още по времето на Лютера повечето къщи нѣмаха прозорци отъ стъкло — помагаша си съ прозорци отъ дърво или други материали, които пропускаха малко

Голѣми вази отъ оловенъ кристалъ съ дълбока илифровка: влѣво танцьорка, вдѣсно эсерафа

свѣтлина. Отъ тамъ до стъклениѣ стени на нашитѣ промишлени и търговски постройки, въ които има изобилна свѣтлина, е изминатъ дълъгъ пътъ.

Инструментъ отъ плексигласъ К. Г.

Внимателниятъ наблюдатель на нашата техническа култура срѣща символитѣ на „стъкления вѣкъ“ — както може би скоро ще се нарича — не само въ прозорцитѣ, но и на много други мѣста. Той жътува съ единъ стъкленъ влакъ, който му позволява да се наслаждава на хубавата природа. Той влиза въ къща и когато се изкачва по стълбата не слага ръката си по дърво, а по стъкло, което не се чуши и значи не е опасно. Веднажъ събудено неговото любопитство, той ще открие въ къщата много други части отъ стъкло. Баджитѣ, правени отъ дърво отъ незапомнено време, сѣ сега нерѣдко отъ стъклени тухли. Отъ стъкло сѣ и разни раздѣлни

стени горната част на писалищна маса, вратите на гардероба и етажерките въ него. Големите площи се състоят от стъкло-желязобетон и придават на помещението равномерна и успокояваща светлина. И въ други помещения на такава къща ще намерим той най-различни предмети и съдове от стъкло.

Стъклото измества, прочее, големия брой други материали, особено дърво, метали, стомана, лъно или ковано желязо, тенекия и ламарина. Съ това не свършват завоеванията на стъклото. Стъклена вълна играе днес големия роля. Подъ общото понятие „стъклена нишка“ се разбират всички видове нишки или влакна, направени от стъкло. Според начина на производството и устройството се прави разлика между стъклена прежда, вълна и вата. Първо бѣ измѣнена стъклената прежда, съ коприненоподобни и невъобразимо тънка нишки от 0.01 до 0.02 милиметра дебелина. Стъклената вълна се прави по способа за добиване на стъкло. Отъ течната стъклена маса се добиватъ накрай изиящни нишки от 0.007 до 0.020 милиметра дебелина. Придава имъ се най-различна форма, въ зависимост отъ това, за какво ще бждатъ използвани. Използува се преди всичко за задържане на топлината и други цели. Може да се приложи и за потушаване на звука. Стъкленото влакно не гори, но бързо се разтопява. То е нечувствително къмъ влажността, значи, не се разваля на влажност, която обаче може да поеме поради капиларно действие. То трѣбва, следователно, да се защити отъ проникване на влага. Стъкленото влакно, напълно безъ миризма, лесно се рѣже съ ножица или ножъ. Тукъ се открива за техниката една област която, подъ вещата рѣка на изобретатели и инженери, е годна за голѣмо изграждане и ще съдействува за освобождението на Германия и Европа отъ стопанското робство, въ което искаха да ги хвърлятъ богатите народи на Европа.

Би могло надълго да се занимаемъ съ подробностите на тая новоразвита стъклена индустрия и бихме навѣзли при това въ широки области на техническия и стопанския животъ. Стъклото се използва при направата на изолации. Нека помислимъ и за разностранните и увеличени тъй много възможности на стъклената мозайка, която спроти каменната мозайка разполага съ неограниченъ брой бои.

Майсторски е развита тоя стъклена мозайка въ Италия, за обличане на стълбове и подобни части. При това се предпочита свѣтлосинкавия-зеленикавия цвѣтъ. Добри примѣри сѣ главната гара въ Триентъ и главната поща въ Неаполъ.

Картината на стъклената техника би била непълна, ако не хвърлимъ кратъкъ погледъ върху оптичните стъкла. На първо мѣсто тѣ сѣ развити отъ семейството Шотъ, което отъ дълго време поощрява въ Йена стъклената техника. Чрезъ прибавки къмъ стъклената маса и презъ десетилѣтна непочиваща до днесъ работа се подобриха стъклата за всички видове очила, микроскопи, телескопи и т. н. по такъвъ начинъ, че се постига възможната най-голѣма чистота. Ако германската изследователска работа, било съ помощта на електронния микроскопъ, било съ помощта на вакумната техника — тоя необходимъ елементъ на техниката — е напреднала тъй много, дължи се на оптичната индустрия. Погледнете всевъзможните колби! Тѣ сѣ тъй много и тъй разнообразни, тъй умѣло направени, че обезпечаватъ работите въ техниката и индустрията, въ земедѣлското стопанство и медицината. Бди се най-грижливо за чистотата и нечувливостта на стъклото.

Разгледаме ли цѣлата област на стъклената техника, то ние установяваме ново развитие днесъ и за далечното бъдеще. Тоя прастаръ материалъ, отъ стъкло, води къмъ нова ера и придава по-голѣма прозрачност, яснота, въздухъ и здраве. Само единъ погледъ върху различните видове стъкла, които пропусчатъ не само обикновената, но и ултравиолетовата свѣтлина, и ние разбираме важноста на стъклената техника и за народното здраве. Това ултравиолетово стъкло помага на наличните въ атмосферата ултравиолетови лъчи да проявяватъ своето действие.

Излишно е да се подчертава значението на тая „стъклена ера“ за чисто социалните проблеми на нашето време. За народното стопанство е не помалко важно това ново развитие въ стъклената индустрия. Германия и Европа иматъ тукъ едно разнѣмно вещество, за което сѣ нужди вещества, които се намиратъ въ изобилие. Затова въ голѣма степенъ сме задължени къмъ германската стъклена индустрия, че ни помага по пѣтя за свободата на Европа.

ВОЙНА И ИЗКУСТВО

Изложба във Дома на виенските художници

Съвременната война показва нови страни не само във тактика и стратегия, въоръжение и обучение на войските. Тя разкри неподозирани досега възможности особено що се отнася до военното дописничество в слово, багра и тогъ. Колкото и да е цълостна съвременната война, колкото и да съществува гражданският фронт на родината, все пак тя би си останала нѣщо далечно, мъгливо, ако не бѣха тия дописки и военни прегледи, написани и снети отъ войници, които сподѣлятъ всички войни несподи и опасности. Голѣмъ дѣлъ се пада въ това отношение и на ония войници, които сж ошачествени съ дарбата да улавятъ мигове, настроения и събития въ сцени или голѣми платна.

Въ Виена бѣ открита наскоро изложба на картини изъ съвременната война, които отразяватъ тая непосредствено на впечатление и настроения отъ голѣмѣтъ битки съ танкове, щуки, картечници, отъ борбата между човѣкъ и материалъ, между духъ и маса, символи на непреходностъ и храбростъ. За да не се къса връзката съ миналото, изложени сж картини за боеве още отъ времето на Фридрихъ Велики. Тия картини прѣцитъ отъ пищността на багритѣ, войната е представена въ нейната празничностъ. Тукъ се

проявяватъ съ успѣхъ художникитѣ Пайнеръ, Райнхардтъ, Адамъ, Русъ, Косахъ. Следъ това се срещахме съ първата военна картина отъ миналата свѣтловна война „Пламъци предъ Вердюнъ“ отъ Рабестъ. Изчезнали сж пѣстритѣ униформи, знамената и копѣтъ, върху голѣмото платно почти не виждаме човѣкъ. Мощни удари и облаци говорятъ за борбата и блѣсъка на огнепърскачнитѣ. Времето на голѣмѣтъ военни композиции е отминало. Художникътъ трѣбва да иде при бойцитѣ и отъ прикритие да наблюдава и съзира. Затова картинитѣ отъ първата свѣтловна война ни водятъ единъ видъ по рѣба на борбата.

Обърнемъ ли се къмъ картинитѣ отъ сегашната война, ще видимъ войната по всички бойни площи и на всички родове войски. Съ малки изключения нѣма дори и опити за монументални картини. Художествената тежестъ пада върху малкитѣ работи, рисунки и акварели. Фронтъ при Нарвикъ, животъ на алийски стрелци, самолети въ сѣтъ, разрушени локомотиви, превързоченъ пунктъ, гробове на герои, и навредъ мами своеобразността на далечния, чуждия пейзажъ. Това ни дава художникътъ Тренсъ. Обратно, Фарингеръ ни пренася въ слънчевия югъ: поте-

гляне къмъ Критъ, Летище, Ранени, пленени. Пѣстрота на юга, животни и ландшафтъ сж предадени въ бързи шрихи. Въ картинитѣ на Каспаръ сж хванати моменти отъ борбата срещу болшевиизма. Пенешъ пакъ веднага ни води на западъ, дето е парисувайтъ горещи шестерни, прикрити оръжия, живота въ бойницитѣ (бушери), срещи по нѣтъ — цѣлнитѣ „часть“ животъ на войницитѣ. Голѣмо мѣсто е дадено на рисунки отъ лица при пропаганднитѣ дружини. Тукъ сж Бибовъ, Хартманъ, Ердманъ, Далингеръ, Шарфъ, Бухнеръ, Обербергеръ и Янка.

Естествено, окоето на художника е привлѣчено най-много отъ творцитѣ на тия военни епопеи — войницитѣ. Кречманъ рисува боецъ отъ Критъ, Хенгстенбергъ — единъ танкистъ, Вилрихъ — единъ парашутистъ или пилотъ. Всѣко лице говори за мъжествена жертвоготовностъ и смѣлостъ. Не сж забравени и борбитѣ въ пустинята и по моретата.

И накрай остава пейзажътъ, пейзажътъ на цѣла Европа. Сепъ Янгъ билъ въ Критъ, Липушъ показва разрушения Амиенъ, отъ чинто развалини се издига неповредената катедрала, Мацетти рисува красотата на планинитѣ около Нарвикъ, Йоршигъ — развалинитѣ на Миделбургъ. Областъта между Зигфридъ и Макно линии е сжко претворена въ много картини.

Хуморъ и сатира лѣха отъ редица картини. Не можемъ да съдържимъ смѣха си при вида на отпускарения влакъ или „собственото огнище“ на единъ нѣмски войникъ отъ Герстенбрандъ. Сатирата хапи, тя е борческа и търси да стрелне нѣкого. Арнолдъ ни рисува троянския конь въ Лондонъ, отъ който, вмѣсто лукави данайци, излиза кървавитъ Коминтернъ. Гилбрансонъ нагледно показва „действителността и пропаганда“ на болшевиизма. Шплингъ, Далингеръ, Шупъ даватъ сжко хубави сатири.

„Въ паметъ“ е наречена една пластична работа отъ Броншишъ, която напомня за падналитѣ художници на бойното поле, представени съ посмъртни картини.

Тая изложба ще бжде показана и въ други германски градове.
Хр. Ор.

Фото: Hoffmann

Изъ изложбата въ Дома на виенските художници:
„Сражение изъ илицитѣ на Харковъ“, отъ поручикъ А. Щайнеръ

Кратки Новини

Рудолф Г. Биндингъ за отечеството и изкуството

Неотдавна изтекоха четири години от смъртта на голѣмия германски писателъ и поетъ Рудолфъ Г. Биндингъ. Той напусна земния животъ на 71-годишна възраст. По тоя случай се обнародваха доста статии за живота и дѣлото на тоя ярецъ на духа. Припомнятъ се думитъ му къмъ германската младежъ:

„Като синъ на твоето отечество трѣбва да знаешъ, да живѣешъ и умрешъ за него и неговата свобода. Ти трѣбва да се научишъ да чувствувашъ:

това, което почита твоето отечество, почита и тебе;

това, което служи на твоето отечество, служи и на тебе;

това, което ползува твоето отечество, ползува и тебе;

това, което е необходимо на твоето отечество, е необходимо и на тебе;

съ което се гордѣе твоето отечество, ще направи гордъ и тебе.

Това да ти бѣде най-гордиятъ принципъ за свобода и отечество.“

За изкуството Биндингъ казва следното на едно мѣсто отъ своитъ многобройни произведения: „Всѣко голѣмо изкуство е смѣло и просто. Простотата е смѣлостта на изкуството. Изкуството е смѣло, като е просто.“

Практически социализъмъ

Дворецътъ „Людовиксхое“ — лѣтната резиденция на кралъ Людовигъ I Баварски, построена преди сто години отъ неговия дворецовъ архитектъ, Фридрихъ фонъ Гертнеръ, въ едно отъ най-хубавитъ къщата на прелестния Райнфалдъ, сподѣли съдбата на други германски дворци и крепости.

Сега той е почивенъ домъ на германския трудовъ фронтъ, където работници и работнички прекорватъ отпуската си. Грижата за отпускаритъ, къмъ които сега идватъ и нуждающитъ се отъ почивка войници, е извънредна. За забавляване на гоститъ се устройватъ редовно другарски празненства. При разходи и далечни излети въ околноститъ гоститъ се придружаватъ отъ вѣщъ водачи, който ги запознава съ хубоститъ и забележителноститъ на мѣстността. Между хората на войската и труда — Людовиксхое е билъ опредѣленъ преди всичко за почивенъ домъ на работници отъ оржейната индустрия и минитъ — се пораяда другарство, което се поддържа често и следъ отпуската.

Използуването на курортитъ и лѣчебнитъ бани въ Германия става днесъ не само отъ богатитъ кръгове, но и отъ всѣки нуждающъ се отъ почивка гражданинъ.

За да се предложи на трудящитъ по-голѣма възможностъ за почивка, водачтъ на народното

здраве, Д-ръ Коити, изработва планъ за построяване на лѣчебни станции въ Алпигъ, за да бѣде използванъ лѣковития климатъ за нуждитъ на цѣлия народъ.

Изложбата съвременната германска пластика

Биде открита недавна въ Загребъ. Изложбата ще се устрои и въ Братислава, отъ 3. до 24. септември. Министъръ-председателтъ д-ръ Тука е поелъ покровителството на изложбата заедно съ пълномощния м-ръ на Райха въ Словашко, г. Хансъ Лудинъ.

Домъ на германския романтизмъ

Така ще бѣде наречена родната къща на голѣмия нѣмски романтикъ Клеменсъ Брентано въ Франкфуртъ на Майнъ. Предвидено е и едно народно издание на най-хубавитъ му творения. Кметътъ на града се е обвързалъ съ позивъ до всички притежатели на възпоменания, писма, документи, ръкописи и т. н. и до всички изследователи на германския романтизмъ да подпомогнатъ Франкфуртъ въ изпълнение на тоя планъ.

Rudolf Jordan: Vom Sinn dieses Krieges

München. Franz Eher-Verlag

Въ популярна и обективна форма авторътъ разглежда туку смисъла на сегашната война, която за него не се изразява само въ борбата за стопанско или военно надмощие, а за утвърждаването на единъ новъ мирогледъ, чуждъ на капиталистическата алчностъ и враждебень спрямо всички идеи за оеднавяване и обезличаване на културнитъ ценности. Струва 1 м.

Kurt Eggers: Die kriegserische Revolution

München. Franz Eher-Verlag

И тази книга има за целъ да посочи, че сегашната война е една революция, която не засѣга само отдѣлни съсловия или народи, а цѣла Европа и цѣлия свѣтъ. Изложението на автора е ясно и предметно. Цена 60 пфенига.

Fritz von Forell: Mölders und seine Männer

Berlin. Scherl-Verlag

Авторътъ рисува туку житейския пътъ и военната кариера на Мюлдерсъ, единъ отъ най-голѣмнитъ герои на сегашната война, който ще остане за винаги въ паметта на германския народъ, като символъ на безстрашие и саможертва. Същевременно авторътъ се спира и върху личността на първитъ му другари. Книгата може да има голѣмо възпитателно значение за младежта. Струва 1 м.

Издава „Fremdsprachendienst“-Verlag G. m. b. H. — Berlin • Редактира комитетъ. Адресъ: Berlin, Kneesebeckstr. 28
Рекламно бюро: Gesellschaft für Auslandswerbung m. b. H., Berlin NW 7, Friedrichstrasse 154 —

За България рекламътъ приема: д-ръ Николай Сиклуновъ, София, бул. Царица Иоанна 58

Druck der Weltsparchendruckerei August Pries GmbH in Leipzig

*Въ дълги редици англичаните стъпват вече на бряга при Диеп, за да помогнат на Сталин и създа-
дат, втория фронт срещу Германия и Европа. Само че тия победоносни англичани, вместо към сърцето
на Европа се отправят сега към пленническия ...*

*Още на самия брягъ при Диеп този танк, който тръбваше да съдействува при откриването на „втория
фронт“, избухна, за жалост, въ пламъци ...*